

Вожжов А.П.,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів і кредиту
Севастопольського національного технічного університету

ПРО ПРИЧИНИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РЕЗЕРВНИХ ВАЛЮТ І ЗМІНИ У СВІТОВІЙ ВАЛЮТНІЙ СИСТЕМІ

Розглянуто причини створення нових регіональних валют і закономірності, котрі визначають зміни світової валютної системи.

The author examines the reasons of creation of the new regional currencies and regularities defining changes in the world currency system.

Глобальна фінансова криза виявила те, що давно визрівало в надрах фінансової системи, у напівтемряві бірж і банківських сховищ: гроші — це енергія економіки, розвиток світу визначається їх рухом і концентрацією в “центрах сили”, зміною “вагової” складової різних валют у світовій системі. Глобальна криза передбачає зміни глобального характеру, світ змінюється динамічно, лідери провідних країн обговорюють шляхи реформування МВФ і Світового банку, перехід від однополярного світу до багатопольного.

У зв'язку зі змінами, що відбуваються, виникає ряд запитань: яким стане світ після другої Великої депресії? Що станеться з головною світовою валютою — долларом США? Якими є спонукальні мотиви створення нових регіональних резервних валют?

Долар США, що донедавна був еталоном стабільності, схильний до коливань курсу, котрі аналітики не в змозі ні прогнозувати, ні пояснити. Зниження курсу долара з березня 2008 року, коли економічна система була стабільною, і підвищення на фоні світової фінансової кризи у вересні — грудні того ж року, а також істотне посилення як щодо євро, так і щодо решти провідних валют на початку 2009-го, спричиняють потребу в пошуку закономірностей розвитку світової валютної системи.

Світова валютна система як інституційно-правова форма організації валютних відносин у своєму розвитку пройшла золотомонетний стандарт (Паризька валютна система: 1867—1914 роки), золотодевізний — золотозлитковий стандарти (Генуезька валютна система: 1922—1929 роки), золотодоларовий стандарт (Бреттон-Вудська валютна система: 1944—1972 роки) і, по суті, з 1976-го переросла в монопольну доларову систему (Ямайська валютна система), а з моменту введення євро (2002 рік) перейшла до бівалютної світової системи.

У 1944 році у зв'язку із запровадженням нових правил долар став єдиною валютою, прямо прив'язаною до золота, а Казначейство США взяло зобов'язання

обмінювати долари на золото іноземним урядам і центральним банкам. Фактично золото перетворилося з основної валюти на резервну, тобто на валюту, в якій центральні банки практично всіх країн світу стали формувати свої золотовалютні резерви.

Наприкінці 60-х років минулого століття через високу інфляцію в Америці збереження золотої прив'язки на тому самому рівні стало неможливим. Ситуацію також ускладнював зовнішньоторговельний дефіцит США. Ринкова ціна золота стала значно перевищувати офіційно встановлену. У 1971 році вміст золота в доларі було понижено до 38,0 дол. за унцію, у 1973-му він становив 42,2 дол. У 1971 році президент США Річард Ніксон скасував прив'язку долара до золота, хоча офіційно це рішення підтвердили лише у 1976-му, коли було створено так звану Ямайську валютну систему плаваючих курсів. Згідно з цією системою золото втрачало статус валюти, а долар перетворювався на резервну валюту¹.

Розвиток світової валютної системи супроводжувався процесом демонетизації золота, і з переходом у 1976 році до Ямайської валютної системи долар США перетворився на світову валюту і став виконувати роль, яку раніше виконувало золото. Федеральна Резервна Система (ФРС) США надала світові долар як надійний платіжний засіб, засіб накопичення та міру вартості, який тривалий час доволі успішно виконував своє призначення.

ФРС США стала емітентом долара як світової валюти — грошей, визнаних усім світом, які не лише забезпечували успішну міжнародну торгівлю, а й через вільну конвертованість і надійність використовувалися центральними банками інших країн для формування їхніх золотовалютних резервів, тобто долар разом із золотом стали використовувати як головну резервну валюту.

Як еквівалент золота долар, виконуючи всі функції світових грошей, став невід'ємним засобом підтримки ліквідності банківської системи, універсальнішим за золото, оскільки сьогодні воно використовується не як засіб обігу і платежу, а для формування найстабільнішої частини золотовалютних резервів.

Розширення доларової маси відбувалося в міру розширення світової торгівлі й відповідних міжнародних розрахунків, а також через збільшення доларової складової в золотовалютних резервах центральних банків практично всіх країн світу. У цих умовах попит на долар непинно зростає, і спокуса інтенсивної емісії долара як у кредитній, так і в готівковій формах стала для ФРС США нестримною — можливість емісії долара як “нового золота” призвела до світового панування США у фінансовій сфері, міжнародній економіці, світовій політиці, а також військовій сфері. У цих умовах сформувалися моновалютна система й однополярний світ, у якому США стали центром всесвіту.

Розпад соціалістичної системи також сприяв зміцненню долара. Економіки соціалістичних держав були відкритими, і в умовах криз перебудов нових держав

---

¹ Діба М., Бахтарі Е. Еволюція золота: історія і сучасність // Вісник НБУ. — 2008. — № 10(187). — С. 20–28.

і гіперінфляції національних валют долар США одержав додаткові сфери свого “заселення”, замінивши інвалютний карбованець у міжнародних розрахунках і частково — національні валюти у внутрішньому обігу нових держав. У 1999 році на ринок прийшла нова регіональна валюта — євро, яка увібрала в себе відразу декілька вільно конвертованих валют і посіла гідне місце на валютному ринку, увійшовши до складу резервних валют центробанків інших держав. У міру розширення Євросоюзу (від 8 до 27 країн) долар було витіснено з обігу як усередині цього союзу, так і в прилеглих до нього державах. Змінилося позиціонування валют, більшість центробанків реструктуризували свої золотовалютні резерви, збільшивши частки євро за рахунок зменшення частки долара. Світова система де-факто від моновалютної доларової стала бівалютною євро-доларовою з їх домінуванням у міжнародних розрахунках і в золотовалютних резервах центробанків. Сфера використання долара зменшувалася як “шагренева шкіра”, попит на нього падав. Євросоюз став володарем другої за значимістю резервної валюти.

До жовтня 2008 року курс долара неухильно знижувався, оскільки попит на нього на фінансових ринках падав: співвідношення євро й долара США змінилося від 0,8 на початок введення євро у 2002 році практично до 1,6 навесні — влітку 2008-го. У падінні курсу долара вирішальне значення мали два чинники: перший — надмірна пропозиція долара внаслідок його безперервної емісії, що перевищувала реальний попит; другий — скорочення попиту на долар через зміцнення євро й поступове витіснення ним долара як із міжнародних розрахунків, так і з золотовалютних резервів центробанків більшості країн світу.

Фінансова криза осені 2008 року мала форму кризи фондового ринку й банкрутства фінансових установ — банків, іпотечних і страхових компаній. Це призвело до різкого зростання попиту на готівку, а оскільки цінні папери фондового ринку були номіновані в доларах, то й до різкого зростання попиту на долар, що й спричинило підвищення його курсу.

Вжиті урядом США заходи з “гасіння” фінансової кризи, а саме “вливання” близько 2 трлн знов емітованих доларів до фінансової системи у 2008 році та зниження облікової ставки ФРС США до нуля, знімуть напругу на фондовому ринку, проте додаткова емісія в таких значних розмірах неминуче позначиться на курсі долара в міру “розтікання” його каналами грошового обігу, спричинивши нові проблеми.

Зниження курсу долара стає неминучим, що становить загрозу економічній могутності США, призводить до зменшення купівельної спроможності населення, зниження його життєвого рівня і реальних доходів, сприяє рецесії економіки. Економічні проблеми можуть змінитися на соціальні катаклізми. Незважаючи на це, емісія долара триває, оскільки це дає можливість господарям ФРС США, фінансовій олігархії придбавати за долари все нові реальні багатства світу — ресурси, підприємства, землю. Повернення до однополярного світу через приведення обсягу доларової маси до реального попиту на нього є неможливим. Необхідні для

цього зменшення доларової маси, рестрикція долара в таких масштабах є неральними, “відклик” доларів з ринку не може бути здійснено. Долар давно “відірвався” не лише від золотого, а й від іншого свого забезпечення — могутньої економіки з позитивним платіжним балансом без значної зовнішньої заборгованості.

Нестабільність долара спричиняє зменшення його частки в золотовалютних резервах центробанків, поступову відмову від нього в міжнародних розрахунках і перехід на інші валюти, тобто призводить до падіння попиту, а емісія долара, що триває, — до збільшення його пропозиції. Можливе зниження курсу долара зумовило прагнення різних країн убезпечити себе від проблем, пов’язаних із долларом, та бажання побудувати багатополарний валютний світ.

Для визнання валюти резервною потрібен значний і стійкий попит на неї на валютних біржах і міжнародному міжбанківському ринку, використання її в зовнішньоекономічній діяльності, міжнародній торгівлі, на ринку позичкового капіталу. Резервною стає валюта, затребувана іншими країнами, імпортерами для придбання ними ресурсів, товарів, послуг і капіталу.

Країна, яка має національну валюту зі статусом резервної, одержує ряд вагомих переваг на світовому фінансовому ринку. У разі коли національна грошова одиниця набуває статусу резервної валюти, її потребуватиметься більше, ніж раніше лише для забезпечення грошового обігу в межах національної економіки, на ту величину, яку затребують інші центробанки, — для формування їхніх валютних резервів, а також тієї кількості, яка зберігатиметься в зарубіжних банках на поточних клієнтських рахунках, у вигляді термінових депозитів, касових залишків і залишків на банківських кореспондентських рахунках (у тому числі для кредитування зарубіжними банками своїх клієнтів у цій валюті), а також у вигляді готівкових заощаджень населення інших країн. Попит на резервну валюту задовольняється емісією готівкових банкнот або емісією кредитних грошей, яка оформляється постановами Правління центробанку і внесенням відповідних сум у пасив його балансу. Ці гроші для країни-емітента є практично безплатними, проте як резервна валюта продаються зарубіжним партнерам за вільно конвертовану валюту².

Теорія визначає кількість грошей, потрібних для обігу звичайної валюти в межах національної економіки³:

$$\text{КГО} = \frac{\text{ТЦ} - \text{К} + \text{П} - \text{ВП}}{\text{О}}, \quad (1)$$

де КГО — кількість грошей, потрібних для обігу;

ТЦ — сума цін товарів і послуг, які перебувають в обігу;

К — сума цін товарів, проданих у кредит;

² *Вожжов А.* Мы стоим на пороге новой “золотой лихорадки” с переделом валютного мира / А.П. Вожжов // Бизнес. — 2008. — № 48(827). — 1 дек. — С. 16—18.

³ *Гальчинський А.С.* Теорія грошей: Навч. посіб. — К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. — С. 22.

П — платежі, які ще не настали;

ВП — взаємне погашення платежів;

О — число оборотів грошей.

Отже, після визнання валюти резервною на неї виникає стійкий попит з боку центробанків інших країн для формування валютних резервів. Якщо національна грошова одиниця набуває статусу резервної валюти, її потребуватиметься більше, ніж для забезпечення грошового обігу в межах національної економіки, на величину $\Delta\text{КГО}^{\text{PB}}$, яка буде затребувана іншими центробанками. При цьому додатковий попит на національну валюту понад звичайний збільшується на таку величину:

$$\Delta\text{КГО}^{\text{PB}} = \text{ВР} + \text{ЗПР} + \text{ТД} + \text{КЗ} + \text{ЗКР} + \text{ВК} + \text{ГЗ} + \text{ВКО}, \quad (2)$$

де $\Delta\text{КГО}^{\text{PB}}$ — кількість грошей, потрібних для обігу для забезпечення додаткового попиту на національну валюту при набутті нею статусу резервної;

ВР — кошти, що придбаваються для формування валютних резервів центробанків інших країн;

ЗПР — залишки коштів на поточних клієнтських рахунках у зарубіжних банках у новій резервній валюті;

ТД — термінові депозити в зарубіжних банках у національній валюті при набутті нею статусу резервної;

КЗ — касові залишки, які перебувають у зарубіжних банках у новій резервній валюті;

ЗКР — залишки коштів на кореспондентських рахунках зарубіжних банків у валюті при набутті нею статусу резервної;

ВК — кредити, видані зарубіжними банками своїм клієнтам у новій резервній валюті;

ГЗ — готівкові заощадження населення інших країн у національній валюті при набутті нею статусу резервної;

ВКО — вартість казначейських облігацій, номінованих у резервній валюті, які будуть затребувані зарубіжними інвесторами.

Загальний обсяг резервної валюти (ОРВ) визначатиметься сумою:

$$\text{ОРВ} = \text{КГО} + \Delta\text{КГО}^{\text{PB}}. \quad (3)$$

Залежність (2) визначає додатковий попит на нову резервну валюту, затребувану центробанками, суб'єктами господарської діяльності й населенням інших країн регіону і світу. Це становить той додатковий дохід (сеньйораж), який матиме емітент від запровадження нової резервної валюти, оскільки її емісія дає можливість із нічого створювати аналог золота й натомість реально одержувати гроші, вільно конвертовану валюту інших держав, на які можна придбавати багатства світу. Саме ця складова є спонукальним мотивом, непереборною силою, що примушує йти шляхом оволодіння новими резервними валютами.

Емісія центральним банком резервної валюти й купівля за ці кошти цінностей, власності відбуваються у формі надання продавцем безпроцентного товарного або

майнового кредиту власнику такої валюти, а зрештою, якщо йти за послідовністю таких операцій, — її емітенту. До певної міри такий дохід можна розглядати як сеньйораж від емісії резервної валюти. Це істотне джерело багатства, проте доступне лише для того, хто здатен підтвердити для своєї валюти статус резервної. Після цього, як кажуть, багаті стануть ще багатшими.

Банківська система країни — емітента резервної валюти отримує ще одну істотну перевагу. Банки зарубіжних країн, котрі придбали цю валюту для своїх валютних резервів, зберігають її на своїх кореспондентських рахунках ЛОРО у надійних банках світу і значну її частину — на кореспондентських рахунках банків країни-емітента. Ці кошти виступають як додаткові “вторинні” ресурси, що збільшують потенціал банківської системи даної країни внаслідок ефекту мультиплікатора. Гроші роблять нові гроші з допомогою прийнятої технології їх зберігання, обліку й перерозподілу у світовій банківській спільноті.

Прагнення різних країн об’єднатися в економічні регіональні союзи є способом їх самозахисту перед лицем глобальної валютної кризи та запобігання втратам для національних економік. Об’єднання країн у регіональні союзи допомагає зібрати воедино їхній економічний потенціал і всі експортні потоки зовнішньої торгівлі. У разі коли цих обсягів стає достатньо для формування стійкого попиту на валюту певного регіонального союзу, а наявність його ресурсів (енергетичних, сировинних, продовольчих, виробленої промислової продукції, наукових розробок і т. п.) є забезпеченням надійності, цю валюту, по суті, світова спільнота визнає як резервну.

Можливості нових регіональних валют після набуття ними статусу резервних є такими принадними, що прагнення до формування регіональних союзів із метою створення таких валют і отримання доступу до нового джерела багатства є непереборним. Світ стоїть на порозі нової “золотої лихоманки” з переділом валютного світу. Поява нових валют спричинить подальше зменшення попиту на долар США: вони заповнюватимуть усе більшу частину світового валютного ринку з поступовою трансформацією світової валютної системи в систему полівалютну.

На сьогодні питання створення регіональних валют опрацьовує ряд країн. Шість країн Перської затоки ухвалили рішення про введення з 2010 року нової міжнародної валюти — “каліджи”, або “динара Затоки”, статус якої підкріплено значними обсягами видобутку енергоресурсів і відповідними обсягами зовнішньої торгівлі. При продажу нафти лише за “динар Затоки” попит на нього на валютних біржах буде стійким і значним, що надасть йому статусу вільно конвертованої й резервної валюти. При цьому передбачено, що національні валюти також обслуговуватимуть внутрішній обіг кожної з країн. Це усуває для “динара Затоки” ризики майбутнього нерівномірного розвитку країн, що входять до цього союзу, залишаючи поза його межами внутрішньонаціональні проблеми на відміну від того ж євро⁴.

---

⁴ *Биллінгтон М.* Золотий динар: ответ на хаос. — http://www.larouche.com/russian/nbw/a2vs12_dinar.pdf; *Маслов О.* “Динар залива”, золото, енерговалюта и вектора в мультивалютное

Країни Азії й Тихоокеанського басейну мають намір створити єдину азійську валюту АСУ. Поки не визначено склад і структуру нового економічного союзу й технології введення нової валюти. Проте наміри є серйозними й активно обговорюються азійськими країнами.

З ініціативи Бразилії 12 із 13-ти країн Латинської Америки домовилися про створення економічного союзу також із введенням єдиної валюти. Її забезпеченням будуть ресурси країн регіону та їхній зростаючий економічний потенціал. Попит на продукцію (а отже, й нову валюту), значні обсяги експорту здатні зробити її також резервною⁵.

Питання створення регіональної валюти обговорюють і країни Південної Африки (ПАР, Намібія, Свазіленд, Лесото, Ботсвана). При вирішенні питання щодо об'єднання не ставлять під сумнів питання надійності забезпечення нової валюти, адже ці країни є основними постачальниками золота й алмазів на світовий ринок. Отже, реальною є поява вільно конвертованої й резервної валюти на африканському континенті.

Рішення Росії перевести розрахунки за поставки енергоносіїв до сусідніх країн, у тому числі до України, від доларів США до рублів, а також перевести двосторонні розрахунки з міжнародної торгівлі в національні валюти, у тому числі з Китаєм, В'єтнамом та Індією, роблять реальним створення на цій базі ще однієї вільно конвертованої регіональної резервної валюти з подальшим розширенням її використання в межах частини СНД або ЄврАзЕС.

Регіональні союзи дають змогу не лише об'єднувати економічні потенціали країн і їхні експортні потоки, але й диверсифікувати і зменшувати фінансові ризики. Тому, мабуть, навіть таким країнам, як Японія, Китай та Індія, щоб надати своїм валютам статусу особливо надійних, доведеться шукати можливостей якихось форм об'єднання й відповідних партнерів.

Створення регіональних економічних союзів і поява нових регіональних резервних валют приведуть до утворення полівалютної світової системи, в якій визначальну роль рівною мірою гратимуть п'ять-шість валют, кожна з яких тіснитиме долар на периферію світової валютної системи. Процес набуває необоротного характеру, США будуть вимушені встати в цей загальний ряд емітентів нових резервних валют на правах одного з учасників, отже, зі світовою гегемонією доведеться розпрощатися.

В умовах, коли валюта слабшає, вирішення проблеми для США вбачається лише у відмові від неї та заміні на нову валюту. Це може відбуватися різними шляхами. Радянський Союз, наприклад, розпався на ряд нових держав, кожна

будущее после Первой глобальной Великой депрессии. — <http://www.nr2.ru/policy/170779.html>; Шафран В., Шафран Н. Золотой динар — новый инструмент глобализации? — <http://www.fx4you.org/articles/article/1213977593.html>.

⁵ Сухоносенко А. Южная Америка по примеру Евросоюза создаст единую валюту, парламент и армию // Газета по-киевски. — 2008. — № 119. — 28 мая. — С. 10.

з яких відмовилася від зобов'язань щодо радянських карбованців і почала життя з новою національною валютою, залишивши у “завислому” стані заощадження населення і знецінивши оборотні кошти підприємств.

Можливий і другий шлях, коли відмовитися від зобов'язань щодо колишньої валюти можна створенням нового економічного союзу, об'єднанням декількох держав і запровадженням нової валюти, наприклад, за аналогією з Євросоюзом. У цьому аспекті цілком реалістичними виглядають зусилля зі створення Північно-американського союзу у складі США, Канади й Мексики з подальшою емісією нової валюти — амеро й поступовим відходом від міжнародних зобов'язань щодо старих “зелених” доларів, які “житимуть”, доки поступово не втратять купівельної спроможності й не вийдуть зі сфери світового грошового обігу й золотовалютних резервів, залишившись у пам'яті нащадків в екзотичному ланцюзі: дукати... дублони... долари... При цьому у США “зелені” “легкі” долари може бути замінено на “багатоколірні” “важкі” або нову валюту амеро за курсом 1:1, що зніме соціальну напругу всередині країни, створивши натомість великі проблеми для інших держав і володарів доларових скарбів.

Прогнозуючи несприятливий розвиток подій у валютній сфері, держави розробляють заходи протидії майбутнім втратам. Євросоюз показав приклад, об'єднавши країни Європи й запровадивши нову регіональну валюту — євро. Забезпечена сукупним економічним потенціалом, підкріплена значними обсягами зовнішньої торгівлі, маючи високу надійність, вона відразу набула статусу вільно конвертованої й резервної, з часом виявивши здатність до підвищення свого статусу. Статус резервної валюти дав змогу одержувати сеньйораж від її емісії.

Цікаво, що вже сьогодні, напередодні змін, вимальовуються три варіанти створення регіональних резервних валют⁶. Перший — це досвід Євросоюзу, в якому із введенням нової єдиної валюти практично скасовано валюти національні. Другий — намір країн Перської затоки, які запроваджують нову єдину валюту тільки для зовнішніх розрахунків і залишають національні валюти для країн-учасниць. Третій варіант, схоже, застосує Російська Федерація, яка може зробити новою резервною свою національну валюту з подальшим входженням до її сфери валют інших країн на різних умовах.

У зміні “валютної карти світу” можна виділити такі періоди. З початку минулого століття роль резервної валюти виконував англійський фунт стерлінгів, що переважав у міжнародних розрахунках. Після конференції у Бреттон-Вудсі в 1944 році як резервну валюту стали використовувати й долар. Перехід до Ямайської валютної системи в 1976 році призвів до того, що головною світовою резервною валютою став долар США з одночасним використанням як резервних валют англійського фунта, німецької марки, японської ієни, а також у менших обсягах французького і швейцарського франків.

---

⁶ Вожжов А. Зазнач. праця.

Після створення Євросоюзу, введення і зміцнення євро ситуація змінилася. У світі стали переважати дві резервні валюти — долар США і євро, решту резервних валют як такі стали використовувати значно менше.

У міру реалізації намірів різних країн щодо створення економічних регіональних союзів на світовому валютному ринку ситуація може змінитися: статусу регіональних резервних із часом можуть набути валюти країн Перської затоки, Південної Америки, Південної Африки, країн Азійського союзу, а також країн СНД, які об'єдналися навколо Росії. Статусу або колективних (у міру об'єднання із сусідами), або самостійних (у міру розвитку їхніх економік) можуть набути валюти Японії, Китаю й Індії або нові колективні валюти, створені на їх основі, відповідних регіональних союзів. Таким чином, валютна карта світу може стати такою, як це подано на рисунку. США поступово відмовляться від зобов'язань щодо своєї валюти та зі створенням Північноамериканського союзу перейдуть до нової регіональної валюти — припустімо, амеро, яка спочатку відіграватиме на світовому валютному ринку роль, порівнянну з євро.

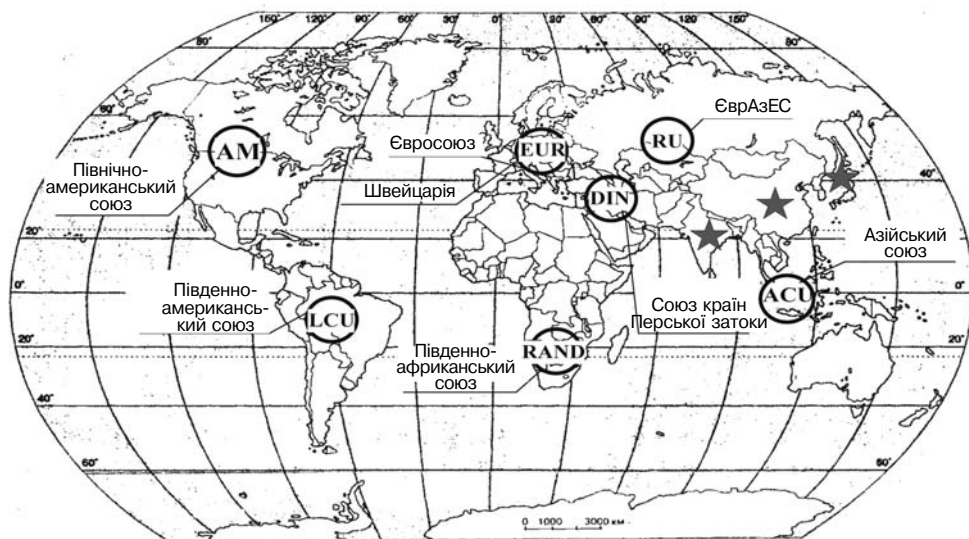

Рис. Полі- чи мультивалютна карта світу після створення економічних регіональних союзів із емісією ними резервних валют

Прикладом для України може слугувати Швейцарія: перебуваючи в центрі світових потрясінь минулого століття, вона не вступила ні до одного з політичних альянсів, проте завдяки незалежній політиці зуміла залишитися осторонь чужих проблем, створити надійну банківську систему, яка має високу міжнародну репутацію, і стала надійним і привабливим притулком для капіталів, зберігання грошей як депозитів спочатку європейських володарів скарбів, а згодом і всього світу. Використовуючи ці гроші як ресурси міжнародного ринку позикових капіталів, банки Швейцарії зуміли зробити свою державу багатою і процвітаючою.

На початку XXI століття світ стрімко змінився. Якщо раніше Швейцарія географічно знаходилася в центрі Європи, в якій визначалася світова політика, то сьогодні бурхливі події відбуваються на новому геополітичному просторі — від Англії до Японії й від Полярного кола до Індійського океану — на території, що включає велику кількість держав, які різняться політичним устроєм, багатством, ставленням до релігії, рівнем розвитку, наявністю природних ресурсів і т. п. Як і Швейцарія в Європі XX століття, такою центральною державою нового геополітичного простору могла б стати й Україна, забезпечивши всім його учасникам територію для комфортного спілкування й безпечне місце для зберігання капіталів у надійній банківській системі, а собі — почесне місце у світовій спільноті й нове джерело багатства. Але для цього потрібні політична стабільність, передбаченість і прагматизм державної влади, високий авторитет держави у світовій спільноті.

Нові регіональні резервні валюти набуватимуть статусу вільно конвертованих у глобальному масштабі, їх курс визначатиметься при прогнозах за “кошиком валют”, а фактично — на основі біржової торгівлі, тобто співвідношенням попиту і пропозиції на дану валюту. Окремі країни можуть зберігати свою національну валюту в межах економічних союзів. Прикладом цього є такі члени Євросоюзу, як Великобританія й Норвегія. У разі якщо їхні торгові партнери як валюту контракту затребують євро або долар, то виникає потреба придбання на біржі відповідних валют за свою національну валюту.

Україна може не входити до регіональних економічних союзів та зберегти свою валюту. Щоправда протистояння Євросоюзу фінансовій кризі виявило істотні переваги єдиної європейської валюти, що стало додатковим аргументом для активізації прихильників переходу до євро в усіх країнах цього союзу. Потрібна зважена й реальна оцінка можливості, переваг і недоліків входження до одного з сусідніх економічних союзів або вибудовування відносин із ними та з усім світом при збереженні національної валюти.